

Nr 6

Bevillningsutskottets betänkande med anledning av motioner om skattelättnader för fiskare.

(2:a avd.)

Bevillningsutskottet upptar till behandling i ett sammanhang följande motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 135 av herr *Tistad m. fl.* och II: 155 av herr *Åberg m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begär utredning i syfte att uppnå skattelättnad för fiskare som utövar sin verksamhet på avlägsna fiskeplatser;

2) de likalydande motionerna I: 693 av herr *Ernst Olsson m. fl.* samt II: 785 av herrar *Elmstedt* och *Larsson* i Borrby, vari hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begär snabba åtgärder i syfte att uppnå sådan utformning av bestämmelserna angående inkomstbeskattningen av svenska fiskare att reglerna blir i överensstämmelse med dem som gäller i Norge.

Den svenska skattelagstiftningen innehåller inte några specialbestämmelser för beskattning av fiskare. I några av de länsanvisningar, som prövningsnämnderna i länen utfärdar till ledning för taxeringsnämndernas verksamhet, har däremot intagits vissa normer som taxeringsmyndigheterna i normalfallen har att tillämpa vid taxeringen av fiskare. Enligt de anvisningar som prövningsnämnden i Göteborgs och Bohus län utfärdat till ledning för 1969 års taxering skall sålunda värdet av hushållsfisk, även ombord, i regel beräknas till 160 kr. för år för varje yrkesfiskare, medan sådant värde för s. k. hemmafiskare skall uppskattas till 80 kr. för år för hushållsmedlemmar över 16 år. Fiskare, som på grund av sitt arbete under längre tidsperioder nödgas vistas utom hemorten och som gör sannolikt att merutgift för proviant förekommit, kan medges avdrag för sådan merutgift med skäligt belopp, dock högst 460 kr. Vidare kan enligt anvisningarna yrkesfiskare, som tillämpar planelig avskrivning, medges avdrag för värdeminskning av fiskefartyg med 10 % av anskaffningskostnaden för skrov, motor och annan fast utrustning.

Genom 1958 års förordning om sjömansskatt infördes med verkan från och med år 1960 en definitiv källskatt för sjömän. Sjömansskatten, som helt tillfaller staten, utgår i stället för statlig och kommunal inkomstskatt samt avgifterna till folkpensioneringen och den allmänna sjukförsäkringen. Sjö-

man skall inte deklarerera för inkomsten ombord och taxeras inte heller för denna inkomst. Däremot taxeras sjömannen för inkomst i land enligt vanliga regler. Den svenska sjömansbeskattningen tillkom som ett resultat av ett internordiskt samarbete. Motiven för införandet av en sådan lagstiftning var flera. Man åberopade de speciella svårigheterna för sjömän att fullgöra sin deklarationsplikt. Vidare talade övervägande skäl för att lättnader i beskattningen bereddes de sjömän som arbetade fjärran från hemlandet och dess välfärdsanordningar, och man hänvisade därvid till att i andra länder accepterats en förmånligare beskattning av sjömän. Detta hade medfört att svenskt sjöfolk i allt större utsträckning tog anställning ombord på utländska fartyg eller också i land.

Sjömansskatt skall erläggas av den som är anställd i redarens tjänst ombord på svenskt handelsfartyg med en bruttodräktighet av minst 100 register-ton, om fartyget användes i närfart eller fjärrfart. Med fjärrfart avses fart bortom linjen Hanstholm—Lindesnäs eller bortom Cuxhaven, medan till närfart hänföres trafik hitom nämnda linje eller plats. Om ett fartyg huvudsakligen seglar inomskärs eller på våra floder eller sjöar föreligger s. k. inre fart. För sådant fartyg gäller inte sjömansskatteförordningens bestämmelser. Sjöman på fartyg i inre fart taxeras sålunda för sin inkomst i vanlig ordning. Sjömansskatt uttas enligt två särskilda tabeller. Tabell I tillämpas i fjärrfart och tabell II i närfart, och vid konstruktionen av skatteskalorna i tabell I har särskild hänsyn tagits till att sjömän i fjärrfart inte som andra medborgare har möjligheter att utnyttja sociala och andra förmåner i hemlandet.

Motioner syftande till en lindring i inkomstbeskattningen av fiskare prövades av bevillningsutskottet förra året (BeU 1968: 24). Utskottet biföll därvid ett skrivelseyrkande med begäran om en utredning av frågan om en lindring i inkomstbeskattningen av sådana fiskare som utövar sin verksamhet på avlägsna fiskeplatser. Utskottet framhöll att det var medvetet om de svårigheter svenska fiskare brottades med. Det naturliga underlaget för fisket hade visat negativa tendenser, vilket i förening med en hårdnande konkurrens från länder med statssubventionerade fisken utövade en hård press på svenska fiskare. Dessa måste ikläda sig stora ekonomiska förpliktelser för att kunna fortsätta med sin verksamhet. Utskottet ansåg rättviseskäl tala för att fiskare, som utövade sitt yrke under förhållanden liknande dem som gäller för sjömän i fjärrfart, skulle komma i åtnjutande av någon form av lindring vid inkomstbeskattningen. De i vissa länsanvisningar intagna särskilda normerna för beräkning av avdrag för merutgifter i samband med fiske var enligt utskottets mening inte tillfyllest.

Riksdagen ogillade emellertid yrkandet och följde därvid en vid betänkan-det fogad reservation av herr John Ericsson m. fl. Reservanterna framhöll bl. a. att man inte borde genom ändring av gällande beskattningsregler för

en särskild yrkeskategori införa särbestämmelser i fråga om beräkning av omkostnadsavdrag. En sådan reform skulle strida mot grundläggande principer vid beskattningen. I den mån en ändring av tillämpade normer för en sådan beräkning ansågs påkallad borde detta enligt reservanternas mening åstadkommas genom att vederbörande myndigheter utfärdade anvisningar för tillämpning av lagstiftningen beträffande fiskare.

Motionerna

I: 135 och II: 155

Bestämmelserna om sjömansskatt är tillämpliga endast på personer som är anställda i redarens tjänst ombord på svenska handelsfartyg. Personer verksamma ombord på svenska fiskefartyg har däremot att erlægga skatt på sina inkomster i vanlig ordning. Fiskare lever och arbetar emellertid ofta under förhållanden som är jämförliga med dem som gäller för handelsflottans folk. Med ett stort antal svenska fiskefartyg bedrivs regelmässigt fiske bortom den linje som i sjömanskattehänseende bildar gräns mellan fjärrfart och närfart. För fiskare som arbetar ombord på sådana fiskefartyg föreligger väsentligen samma skäl till skattelättnader som för anställda ombord på handelsfartyg i fjärrfart, och det är därför ett rättvisekrav att dessa fiskare kommer i åtnjutande av motsvarande lättnader. Sjömansskattebestämmelserna kan emellertid inte utan vidare göras tillämpliga på fiskare, enär dessas anställnings- och inkomstförhållanden är annorlunda än de ombordanställdas i handelsflottan. Personer som tillhör besättningen på ett fiskefartyg är nämligen, även om de ej äger del i fartyget eller fiskeutrustningen, på grund av sättet för intäkternas fördelning skattemässigt att betrakta som rörelseidkare. För att bereda fiskare som bedriver fiske i avlägsna fiskevatten en skattelättnad jämförlig med den som tillkommer ombordanställda på handelsfartyg i fjärrfart är det därför nödvändigt att införa särskilda avdragsregler för sådana fiskare vid den vanliga inkomstbeskattningen. I Norge har frågan lösts på så sätt att varje skattskyldig, som under minst 15 veckor av beskattningsåret personligen bedrivit eller deltagit i havs- eller kustfiske, har rätt att vid inkomsttaxeringen åtnjuta särskilt avdrag med 12 procent av nettointäkten av fisket, dock med maximalt 3 000 kr. I Danmark gäller likartade bestämmelser. Vidare har vissa ombordanställda på norska fiskefartyg möjlighet att erlægga sjömansskatt enligt samma grunder som gäller i handelsflottan.

I: 693 och II: 785.

Det svenska yrkesfisket har under senare år haft att kämpa med stora svårigheter av ekonomisk art. Ingen annan yrkeskår med så kraftiga ekonomiska åtaganden i form av stora investeringar torde vara mera utsatt än

fiskarkåren. Vissa åtgärder för att underlätta situationen har vidtagits från statsmakternas sida, men åtgärderna har inte varit tillräckliga. Det borde finnas möjligheter på beskattningens område att relativt snabbt få till stånd ändringar som skulle underlätta för fiskarna. Dessa har arbetsplatsen förlagd ute till havs under stora delar av året och är därför undanhållna en del av den service som samhället tillhandahåller. Därför bör ett högre avdrag vid beskattningen än som nu tillåtes kunna ges denna yrkesgrupp. Enligt nuvarande beskattningsregler för sjömän gäller särbestämmelser, som medför vissa lättnader. I såväl Norge som Danmark har man liknande bestämmelser. Dessa omfattar alla som arbetar på havet och som uppfyller vissa fordringar. I vårt land har dock denna rättvisa ännu inte kommit yrkesfiskarna till del, ett förhållande som snabbt borde ändras. De norska fiskarna får göra avdrag med viss procent på den skattepliktiga inkomsten, under förutsättning att de fiskat ute till havs minst 15 veckor under beskattningsåret. Även om detta avdrag är maximerat till 3 000 kr., torde det vara en god hjälp och skulle för de svenska fiskarna i nuläget vara ytterst välkommet.

Utskottet

I den svenska skattelagstiftningen finns inte några bestämmelser som särskilt reglerar beskattningen av fiskare. Däremot har i några av de länsanvisningar, som prövningsnämnderna utfärdar till ledning för taxeringsnämndernas verksamhet, intagits vissa normer som taxeringsmyndigheterna har att tillämpa vid taxeringen av fiskare. Sålunda kan fiskare, som på grund av sitt arbete under längre tidsperioder måste vistas utom hemorten och som gör sannolikt att de haft merutgifter för proviant, medges avdrag för sådan merutgift med skäligt belopp. I anvisningar till ledning för 1969 års taxering i Göteborgs och Bohus län har detta avdrag maximerats till 460 kr. för år.

Yrkandena i de förevarande motionerna syftar till införande av särskilda omkostnadsavdrag vid beskattningen av fiskare. Motionärerna avser närmast de svenska fiskare, som under längre tidsperioder bedriver fiske till havs på avlägsna fiskeplatser, och framhåller att man vid utformningen av sjömansskattelagstiftningen medgivit sjömän i fjärrfart skattelättnader för att de under sin tjänsteutövning tvingas avstå från de förmåner samhället erbjuder andra medborgare. Motionärerna åberopar vidare att norska fiskare får göra avdrag med viss procent av den skattepliktiga inkomsten, dock högst 3 000 kr., under förutsättning att de bedrivit havsfiske minst 15 veckor under beskattningsåret.

Det av motionärerna aktualiserade spørsmålet prövades av utskottet förra året i dess betänkande nr 24. Riksdagen godkände därvid en vid betänkandet fogad reservation av herr John Ericsson m. fl. Enligt denna borde man inte för en särskild yrkeskategori införa särbestämmelser i fråga om beräkning

av omkostnadsavdrag. En sådan reform skulle strida mot grundläggande regler vid beskattningen. I den mån en ändring av nu tillämpade normer för beräkning av omkostnadsavdrag ansågs påkallad borde detta ske genom av vederbörande myndigheter utfärdade anvisningar. Vad motionärerna nu anfört bör enligt utskottets mening inte föranleda ändring i detta av riksdagen år 1968 godkända ståndpunktstagande.

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet
att riksdagen avslår

- 1) motionerna I: 135 och II: 155 samt
- 2) motionerna I: 693 och II: 785.

Stockholm den 27 februari 1969

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande

från första kammaren: herr John Ericsson (s), fröken Ranmark (s), herrar Tage Johansson (s), Gösta Jacobsson (m), Tistad (fp), Paul Jansson (s), Stadling (s), Annerås (fp), Karl Pettersson (m) och Johan Olsson (cp); samt

från andra kammaren: herr Brandt (s), fru Holmqvist (s), fru Nettelbrandt (fp), herrar Kristenson (s), Carlstein (s), Eriksson i Bäckmora (cp), Hammarsten (s), Josefsson i Halmstad (s), Enarsson (m) och Josefson i Arrie (cp).

Reservation

av herrar Gösta Jacobsson (m), Tistad (fp), Annerås (fp), Karl Pettersson (m), Johan Olsson (cp), fru Nettelbrandt (fp), herrar Eriksson i Bäckmora (cp), Enarsson (m) och Josefson i Arrie (cp), vilka ansett

dels att det stycke av utskottets yttrande, som på s. 4 börjar med orden »Det av» och på s. 5 slutar med orden »godkända ståndpunktstagande.», bort ha följande lydelse:

Som skäl för införandet av en särskild lagstiftning för beskattning av sjömän har bl. a. åberopats att sjömän inte har samma möjligheter som andra medborgare att utnyttja sociala och andra förmåner i hemlandet. Särskilt sjömän anställda ombord på svenska handelsfartyg i fjärrfart har ansetts böra komma i åtnjutande av skattelindring. Hänsyn till dessa synpunkter har också tagits vid konstruktionen av den skatttabell, som gäller för sjömän i fjärrfart.

Ett stort antal svenska fiskefartyg bedriver regelmässigt fiske i sådana farvatten som i sjömansskattehänseende hänföres till fjärrfart. De i vissa länsanvisningar intagna särskilda normerna för beräkning av avdrag för merutgifter i samband med fiske är enligt utskottets mening inte till fyllest. Utskottet anser därför rättviseskäl tala för att fiskare ombord på fiskefartyg, som regelmässigt bedriver fiske i avlägsna fiskevatten, skall ha liknande skattelättnader som sjömän, anställda på svenska handelsfartyg i fjärrfart.

dels att utskottet bort hemställa

att riksdagen med anledning av motionerna I: 135 och II: 155 samt I: 693 och II: 785 i skrivelse till Kungl. Maj:t begär utredning i syfte att uppnå skattelättnad för fiskare som utövar sin verksamhet på avlägsna fiskeplatser.